

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/462/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3114219971
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 01. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Škultétyová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2017:3114219971.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Škultétyovej a sudcov JUDr. Beáty Čupkovej a JUDr. Radoslava Svitanu, PhD. v konaní medzi navrhovateľom: D., zastúpený D. a účastníčkou konania: L., zastúpená D., o príspevok na výživu rozvedeného manžela, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 05. mája 2016, č.k. 13C/214/2014-161, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bol návrh zamietnutý, **p o t v r d z u j e .**

Vo výroku o trovách konania rozsudok súdu prvej inštancie **m e n í t a k**, že navrhovateľ **j e p o v i n n ý** nahradiť účastníčke konania L. T., k rukám jej advokáta, trovy konania na súde prvej inštancie vo výške 445,04 eur.

Navrhovateľ **j e p o v i n n ý** nahradiť účastníčke konania L. T., k rukám jej advokáta, trovy odvolacieho konania vo výške 119,84 eur.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal určenia povinnosti účastníčke konania L. T. (bývalej manželke navrhovateľa) prispievať navrhovateľovi na jeho výživu sumou 200 eur (po čiastočnom späťvzati návrhu sumou 100 eur) mesačne. Súčasne súd prvej inštancie uložil navrhovateľovi povinnosť nahradiť účastníčke konania (podľa vtedy používanej terminológie odporkyni) L. T. trovy konania v sume 1.099,08 eur, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil súd prvej inštancie tým, že manželstvo navrhovateľa a účastníčky konania bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Čadca, č.k. 8C/50/2011-10 zo dňa 09.05.2011, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 08.06.2011. Navrhovateľ bol uznaný za čiastočne invalidného s poklesom schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 50 %. Je poberateľom invalidného dôchodku, ktorý bol v roku 2015 v sume 276 eur mesačne. Navrhovateľ je otcom štyroch detí, pričom dve z nich pochádzajú z manželstva a dve z mimomanželských vzťahov. Uznesením Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 27C/128/2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 17Co/919/2013 bol navrhovateľovi zakázaný vstup do domu, v ktorom majú obaja účastníci konania nahlásený trvalý pobyt. Účastníčka konania L. T. pracuje ako živnostníčka v S., pričom predmetom jej podnikania je opatrovateľská služba starších ľudí. V roku 2015 dosiahla príjem z tejto činnosti v sume 6.720 eur. Obaja účastníci konania nevlastnia majetok väčšej hodnoty, pričom zároveň majú spoločný majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve. Navrhovateľ bol v roku 2013 väzobne stíhaný, pričom dcéry účastníkov konania za neho zložili peňažnú záruku, každá v sume 2.500 eur, ktorá im bola vrátená. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že navrhovateľ je čiastočne (nie úplne) invalidný, nestratil úplne schopnosť pracovať. Čiastočne invalidným je pritom už od roku 1992. Navrhovateľ v roku 2004 utrpel zranenia súvisiace s dopravnou nehodou, avšak aj

po tejto nehode pracoval. Z výsluchu samotného navrhovateľa vyplynulo, že je schopný sám sa živiť. Navrhovateľ sa uchádza o prácu, uviedol, že mu jeden súkromník dal ponuku, aby sa u neho zamestnal ako vodič a rozvážal by pečivo, túto ponuku navrhovateľ zvažuje. Preto súd prvej inštancie uzavrel, že navrhovateľ je schopný sám sa živiť, čím nie je splnená podmienka pre vznik práva požadovať príspevok na výživu rozvedeného manžela podľa § 72 ods. 1 Zákona o rodine. Okrem toho súd prvej inštancie zistil aj ďalší dôvod pre nepriznanie nároku na príspevok na výživu rozvedeného manžela, a to opakovanú neveru navrhovateľa ešte počas trvania manželstva. Neveru navrhovateľ sám priznal, jej následkom je skutočnosť, že s dvoma ženami splodil dve deti, ktoré sú v súčasnosti maloleté, pričom voči jednej z nich (A.) si sám plní vyživovaciu povinnosť vo výške vyššej ako je minimálne výživné. Ak by súd zaviazal účastníčku konania na platenie príspevku na výživu navrhovateľa, fakticky by tým pomáhala navrhovateľovi aj pri plnení si jeho vyživovacej povinnosti k dieťaťu, ktoré splodil počas trvania manželstva s ňou, keď jej bol neverný. Neveru počas manželstva s bývalým manželom, od ktorého sa požaduje príspevok na výživu, považuje judikatúra za dôvod, pre ktorý by priznanie príspevku na rozvedeného manžela bolo považované za rozpor s dobrými mravmi. Ďalšou okolnosťou, ktorá podľa súdu prvej inštancie predstavuje rozpor s dobrými mravmi, je aj to, že navrhovateľ bol predbežným opatrením súdu vykázaný zo spoločného obydľia pre svoje násilné správanie voči osobám, s ktorými býval v spoločnej domácnosti. V minulosti účastníčke konania nadával a stalo sa aj to, že ju aj schmatol a ťahal ju, ako vyplýva z výpovede svedkyne A. T.. Súd prvej inštancie prihliadol aj na to, že navrhovateľ približne 17 rokov nepomáhal účastníčke konania, svojej vtedajšej manželke, so starostlivosťou o ich spoločné dcéry, čo takisto vyplynulo z výsluchu účastníčky konania a dvoch svedkýň, ktoré súd považoval za vierohodné, keďže v zásade vypovedali rovnako, pričom vypovedali s poučením o následkoch krivej výpovede. Napokon súd prvej inštancie vzal do úvahy aj to, že navrhovateľ bol vo výkone väzby (v období od 30.01.2013 do 19.06.2013), čím sa vlastným protiprávnym konaním sám obral za toto obdobie o možnosť riadneho príjmu. Z výpovede navrhovateľa takisto vyplynulo, že v minulosti (a aj po rozvoде) mal veľa peňazí a veľký príjem, pričom svoje úspory minul, pretože ich považoval za postačujúce. Spotrebovanie našetrených peňazí, ktoré mal navrhovateľ po rozvoде, nemožno nahrádzať požadovaným príspevkom od bývalej manželky. Takýto prístup za situácie, že účastníčka konania za príjmom musí pravidelne vycestovať do zahraničia, pričom zo svojho príjmu okrem iného podporuje ich spoločné dcéry (čo navrhovateľ nerobí), je takisto podľa názoru súdu prvej inštancie v rozpore s dobrými mravmi. Napokon súd prvej inštancie konštatoval, že rozdiel medzi mesačným príjmom navrhovateľa pozostávajúcím z invalidného dôchodku a príjmom účastníčky konania bol v roku 2015 vo výške 284 eur (276 eur - 560 eur). Pritom účastníčka konania si zabezpečuje svoj príjem prácou, s čím sú prirodzene spojené aj náklady a naproti tomu navrhovateľ je poberateľom invalidného dôchodku. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a priznal plnú náhradu trov účastníčke konania, ktorá bola v konaní plne úspešná. Trovy účastníčky konania pozostávajú z trov právneho zastúpenia - odmeny za päť úkonov právnej služby, a to: príprava a prevzatie vecí zo dňa 30.10.2014, písomné vyjadrenie vo veci samej zo dňa 30.10.2014 a účasť na pojednávaníach v dňoch 19.01.2016, 10.03.2016 a 05.05.2016. Predmetom právnej služby bolo podľa súdu prvej inštancie opakujúce sa plnenie na čas určitý, pretože navrhovateľ mohol požadovať príspevok najdlhšie do 08.06.2016 a návrh na začatie konania bol podaný dňa 04.09.2014, teda za celkovo 21 mesiacov a 4 dni. Do čiastočného späťvzatia návrhu (dňa 10.03.2016) navrhovateľ požadoval mesačne sumu 200 eur, teda celkovo 4.226,67 eur a od 10.03.2016 požadoval sumu 100 eur mesačne, teda 2.113,34 eur. Tieto sumy súd prvej inštancie ustálil ako tarifnú hodnotu sporu. Ku každému z vykonaných úkonov právnych služieb priznal súd aj režijný paušál - náhradu výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 1/100 výpočtového základu pre príslušný rok, v ktorom bol úkon právnej služby poskytnutý. Okrem toho súd prvej inštancie priznal ako súčasť trov právneho zastúpenia aj náhradu cestovných výdavkov v súvislosti s účasťou právneho zástupcu účastníčky konania, ktorý má sídlo v H. T., na pojednávaníach v Q. v celkovej výške 67,46 eur (výpočet je uvedený v odôvodnení napadnutého rozsudku) a náhradu za stratu času počas ciest na tri pojednávaníach a späť, t. j. 3 x štyri začaté polhodiny, celkom 171,60 eur a DPH vo výške 20 %. Súd prvej inštancie uviedol, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadal aj na § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, avšak dôvody hodné osobitného zreteľa v tomto konaní podľa názoru súdu prvej inštancie neboli dané.

2. Proti uvedenému rozsudku súdu prvej inštancie podal včas odvolanie navrhovateľ prostredníctvom svojej advokátky a navrhol, aby odvolací súd po vykonanom dokazovaní napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Odvolanie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne

posúdil. Je invalidný dôchodca, má problém sa zamestnať a jeho zdravotný stav sa za posledné obdobie zhoršil. Súd vyhodnotil dôkazy jednostranne v jeho neprospech, nebral do úvahy účelové tvrdenia jeho dcér I. a A., s ktorými nemá v súčasnej dobe dobré vzťahy, nakoľko s dcérou I. je v súdnych sporoch o zrušenie vecného bremena a vrátenie daru. Vo výkone trestu bol pred 16 rokmi a vo väzbe bol pár mesiacov v roku 2013. Trestnej činnosti sa nikdy nedopustil voči svojej bývalej manželke, ani voči svojim dcéram. Dcéra I. podala voči nemu niekoľko podaní, v ktorých tvrdila, že sa voči nej dopustil priestupku, čo sa však nezakladá na pravde a súdu predložil rozhodnutie príslušného orgánu na prejednanie priestupkov, ktorým preukázal, že takýto skutok sa nestal. Je pravdou, že počas manželstva mal ďalšie dve mimomanželské deti, avšak jeho bývalá manželka si z tohto dôvodu nikdy nepodala návrh na rozvod manželstva. Navyše, počas manželstva mala aj ona mimomanželskú známosť, čo si vzájomne tolerovali. K rozhodnutiu o trovách konania uviedol, že súd prvej inštancie neskúmal dôvody hodné osobitného zreteľa, neuviedol, prečo nebolo možné použiť § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Návrh vo veci si podal prvýkrát, nešlo o zrejme bezúspešnú vec, nakoľko mu bola poskytnutá bezplatná právna pomoc na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, kancelárie Q.. Nejednalo sa o šikanózný návrh. V čase podania návrhu aj počas konania bolo zrejme, že je na invalidnom dôchodku a má nižší príjem ako jeho bývalá manželka. Trovy konania v sume 1.099,08 eur sú pre neho likvidačné, nie je v jeho silách tieto uhradiť. Má vyživovacie povinnosti voči dvom maloletým deťom a aj sám má výdavky na lieky z dôvodu zhoršujúceho sa zdravotného stavu.

3. Účastníčka konania L. T. prostredníctvom svojho advokáta k odvolaniu navrhovateľa uviedla, že súd prvej inštancie správne v odôvodnení rozsudku konštatoval, že navrhovateľ je preukázateľne schopný sám sa živiť, pričom jeho konanie voči bývalej manželke bolo v príkrom rozpore s dobrými mravmi (preukázateľne opakovaná nevera, násilné správanie voči nej a voči A. T., výkon trestu odňatia slobody). Takéto konštatovanie súdu prvej inštancie bolo realizované na základe rozsiahleho dokazovania a dostatočne a úplne zisteného skutkového stavu, ktorého právne posúdenie neumožňovalo iný záver súdu. Navrhovateľ nie je úplne invalidný, iba čiastočne, pričom čiastočná invalidita mu bola priznaná ešte počas manželstva. Navrhovateľ je objektívne schopný sám sa živiť, čo potvrdil vo svojej výpovedi v rámci konania, keď uviedol, že mu bola ponúknutá práca vodiča, ktorú zatiaľ neodmietol. Je pravdou, že vzťahy medzi navrhovateľom a dcérami sú narušené, avšak je to najmä z dôvodu jeho agresívneho a násilného správania sa voči nim a voči iným osobám, čo je zrejme aj z predbežného opatrenia súdu, ktoré bolo v konaní ako dôkaz predložené. Námietka navrhovateľa, že počas manželstva si vzájomne tolerovali mimomanželskú známosť, nemá racio, keďže samotný akt nevery je konaním v rozpore s dobrými mravmi, a teda dôvodom na nepriznanie príspevku na výživu rozvedeného manžela, čo je známe z právnej praxe a podopreté množstvom judikatúry. Navrhovateľ neveru a dve mimomanželské deti priznal. Pokiaľ ide o trovy konania, bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, navrhovateľ mal možnosť kedykoľvek návrh vziať späť po oboznámení sa s právnou argumentáciou účastníčky konania a názorom súdu, pričom, ako je zrejme aj z jeho odvolania, skutočnosti, ktoré znemožňujú vyhovieť návrhu, si navrhovateľ vysvetľuje absolútne iracionálnym spôsobom v rozpore s platnou legislatívou a ustálenou právnou praxou.

4. Navrhovateľ v reakcii na vyjadrenie účastníčky konania uviedol, že žiadnym spôsobom nepreukázala, že by sa voči nej alebo dcéram správal agresívne alebo násilnícky. Priestupkové konania buď nie sú právoplatne skončené, alebo sa skončili zastavením. Výkon trestu sa netýkal protispoločenského konania voči bývalej manželke alebo dcéram. Trovy konania sú preňho likvidačné, návrh vo veci si podal len jedenkrát, má za to, že bol podaný dôvodne.

5. Účastníčka konania L. T. v reakcii na vyjadrenie navrhovateľa uviedla, že na súde prvej inštancie bol zistený skutkový stav bez dôvodných pochybností tak, že priznanie príspevku by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Tvrdenie, že priznanie trov konania má pre navrhovateľa likvidačný charakter, je iba jeho domnienkou. Účastníčka konania sa v tomto konaní iba bránila.

6. Po vydaní rozsudku súdu prvej inštancie, pred podaním odvolania navrhovateľom, došlo k zmene procesnej právnej úpravy, keď dňa 01.07.2016 nadobudli účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (CSP) a zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (CMP) a bol zrušený zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (O.s.p.). Podľa prechodných ustanovení (§ 470 ods. 1, 2 CSP; § 395 ods. 1, 2 CMP) platia nové procesné predpisy aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia ich účinnosti s tým, že právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia ich účinnosti, zostávajú zachované. V zmysle týchto ustanovení odvolací súd rozhodol

o odvolaní podľa príslušných ustanovení CSP a CMP, avšak s prihliadnutím na právne účinky úkonov, ktoré nastali pred nadobudnutím účinnosti nových procesných predpisov.

7. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 CSP a § 66 CMP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné vo veci samej potvrdiť ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP.

8. Podľa § 71 ods. 1, 2, 3 Zákona o rodine rozvedený manžel, ktorý nie je schopný sám sa živiť, môže žiadať od bývalého manžela, aby mu prispieval na primeranú výživu podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Ak sa bývalí manželia nedohodnú, určí rozsah príspevku na výživu na návrh niektorého z nich súd. Prihliadne pritom aj na príčiny, ktoré viedli k rozvratu vzťahov medzi manželmi. Príspevok na výživu rozvedeného manžela možno priznať najdlhšie na dobu piatich rokov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o rozvoде. Súd môže výnimočne túto dobu predĺžiť, ak rozvedený manžel, ktorému súd príspevok priznal, nie je z objektívnych dôvodov schopný sám sa živiť ani po uplynutí tejto doby, najmä ak ide o toho manžela, ktorému bolo v konaní o rozvod manželstva zverené do osobnej starostlivosti dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, alebo o manžela, ktorý má sám dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom vyžadujúci sústavnú opateru.

9. Podľa § 75 ods. 2 Zákona o rodine výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

10. Príspevok na výživu rozvedeného manžela je samostatným nárokom s rozdielnymi podmienkami na jeho priznanie a s rozdielnym rozsahom, než je to pri nároku na vzájomnú vyživovaciu povinnosť za trvania manželstva. Prvou podmienkou priznania príspevku na výživu rozvedeného manžela je jeho neschopnosť samostatne sa živiť. Súdna prax zastáva stanovisko, že pokiaľ by aj mal jeden z rozvedených manželov značne nadpriemerné príjmy, resp. majetkové pomery, zatiaľ čo druhý z rozvedených manželov sa ocitol v horšej majetkovej situácii, avšak má schopnosť sám sa živiť (a to aj z prípadných dávok v rámci systému sociálneho zabezpečenia), nárok na príspevok mu nevzniká. Na druhej strane samotné pobranie dávok sociálneho zabezpečenia (napr. invalidného dôchodku) nie je dôvodom na zamietnutie návrhu na priznanie príspevku na výživu rozvedeného manžela, ale je potrebné preskúmať, či sú tieto dávky dostatočné na primeranú výživu navrhovateľa, a ak nie, či navrhovateľ sám je schopný si zabezpečiť vyšší príjem.

11. Zo spisu vyplýva, že navrhovateľovi bola v roku 1992 priznaná čiastočná invalidita, miera jeho funkčnej poruchy bola určená na 50 %. V roku 2015 poberal invalidný dôchodok vo výške 276 eur mesačne. V roku 2004 utrpel zranenia súvisiace s dopravnou nehodou. Podľa vlastnej výpovede na pojednávaní dňa 19.01.2016 navrhovateľ aj po roku 2004 (popri invalidnom dôchodku) pracoval tak, že vykonával prepravu osôb aj do zahraničia a vykonával aj opravy áut pre známych a susedov. Pokiaľ navrhovateľ hovoril o zvýšených životných nákladoch, prípadne o zhoršenom zdravotnom stave (oproti stavu v čase do rozvodu, keď ešte popri invalidnom dôchodku pracoval), tieto tvrdenia preukazoval lekárskymi správami, najmä správou všeobecnej lekárky E. E. M. z 26.02.2016, podľa ktorej došlo za posledné roky k výraznému zhoršeniu zdravotného stavu v zmysle postihnutia pohybového aparátu a toho času je výrazne obmedzená schopnosť vykonávať akúkoľvek prácu. Navrhovateľ však neuviedol, či z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu požiadal Sociálnu poisťovňu o prehodnotenie miery jeho funkčnej poruchy (miery invalidity), a tým o zvýšenie invalidného dôchodku. Z lekárskej správy, podľa ktorej je schopnosť vykonávať prácu „výrazne obmedzená“, nemožno usudzovať, akú mieru má toto obmedzenie, avšak takáto formulácia neznamená, že by navrhovateľ nemohol pracovať vôbec, teda, že by mu zdravotné ťažkosti znemožňovali výkon práce aspoň na čiastočný úväzok alebo na dohodu. Naopak, na pojednávaní dňa 19.01.2016 uviedol, že sa uchádzal o prácu vodiča, čo znamená, že sám nepovažuje svoj zdravotný stav za taký, ktorý by mu úplne znemožňoval akúkoľvek prácu. Na preukázanie prípadnej úplnej nemožnosti pracovať navrhovateľ nepredložil, ani nenavrhol súdu žiaden dôkaz.

12. Navrhovateľ na pojednávaní dňa 19.01.2016 priznal, že v čase rozvodu mal úspory približne 2.000 eur, v minulosti mal veľa peňazí, nemusel pracovať, svoje úspory bral tak, že sú v pohode, problémy začali vznikáť, keď mu došli peniaze. Schopnosť sám sa živiť pritom nemusí znamenať len schopnosť pracovať, ale aj schopnosť zabezpečiť si vlastné živobytie z našetrených úspor, prípadne z iného majetku. Navrhovateľ nevysvetlil, na čo minul úspory, ktoré mal v čase rozvodu manželstva, avšak

z jeho vyjadrenia vyplýva, že to nebolo len na základné životné potreby, prípadne lieky (uviedol, že v roku 2014 si kúpil nový mobilný telefón s viazanosťou na dva roky s paušalom 24,96 eur mesačne). Jeho vyjadrenie, že v minulosti „nemusel pracovať“, resp. že „predtým nepracoval, nakoľko mal nejaké úspory“, svedčí o tom, že nemal záujem zlepšiť si svoju finančnú situáciu prácou ani v čase, keď mu zdravotný stav umožňoval pracovať, vyhovovalo mu žiť z úspor. Súd prvej inštancie k tomu správne uviedol, že spotrebovanie našetrených peňazí nemožno nahrádzať požadovaným príspevkom od bývalej manželky. Odvolací súd sa stotožňuje so súdom prvej inštancie aj v tom, že nemožno požadovať od bývalej manželky príspevok na výživu za situácie, keď navrhovateľ platí výživné na dieťa z mimomanželského vzťahu vo výške 40 eur, teda vyššie než minimálne výživné. Ak je finančná situácia navrhovateľa taká, ako uvádza, teda ak je odkázaný na príspevok od bývalej manželky, mal najprv požiadať o zníženie výživného na toto dieťa na úroveň minimálneho výživného, a až potom žiadať o príspevok bývalú manželku.

13. Z vyššie uvedeného vyplýva, že navrhovateľ nepreukázal, že nie je schopný sám sa živiť, preto súd prvej inštancie správne právne posúdil vec tak, že nie je splnený prvý predpoklad na priznanie nároku na príspevok na výživu rozvedeného manžela.

14. Aj napriek tomu, že vyššie uvedené postačovalo na zamietnutie návrhu, súd prvej inštancie konštatoval aj rozpor s dobrými mravmi. Keďže aj toto zistenie súdu prvej inštancie bolo predmetom odvolania, odvolací súd považuje za potrebné sa k nemu stručne vyjadriť.

15. Súdna prax považuje za okolnosti, ktoré môžu byť dôvodom nepriznania výživného alebo príspevku na výživu z dôvodu rozporu s dobrými mravmi, napr. trestnú činnosť, nemorálny život, správanie sa k bývalému manželovi. Jedným z takýchto dôvodov je aj nevera počas trvania manželstva. Navrhovateľ na pojednávaní dňa 19.01.2016 výslovne uviedol, že (nemanželského) syna počal ešte počas manželstva s odporkyňou (účastníčkou konania L. T.), v dôsledku čoho sa aj rozviedol, teda pripustil, že dôvodom rozvodu bola jeho (už druhá) nevera. Na tejto skutočnosti nič nemení jeho tvrdenie, že aj jeho bývalá manželka mala počas manželstva mimomanželskú známosť, čo si navzájom tolerovali (išlo len o tvrdenie bez relevantných dôkazov, navyše značne oslabené samotným vyjadrením navrhovateľa citovaným vyššie, že dôvodom rozvodu bolo, že počas manželstva počal mimomanželského syna). Okrem tejto skutočnosti z dokazovania vyplynulo, že navrhovateľ bol predbežným opatrením súdu vykázaný zo spoločného obydľia pre násilné správanie sa voči osobám, s ktorými býval v spoločnej domácnosti, pričom aj v tomto konaní z výpovedí svedkýň (dcér navrhovateľa I. a A.) vyplynulo násilné správanie navrhovateľa voči nim. Ak navrhovateľ v odvolaní spochybnil dôveryhodnosť svedeckých výpovedí svojich dcér, s týmto tvrdením sa vysporiadal už súd prvej inštancie, keď uviedol, že ich výpovede boli konzistentné, v zásade vypovedali rovnako (aj vo vzťahu k výpovedi ich matky, účastníčky konania), pričom vypovedali s poučením o následkoch krivej výpovede, preto neexistovali dôvody spochybňovať dôveryhodnosť ich výpovedí. Navrhovateľ mal možnosť navrhnuť súdu dôkazy, ktoré by vyvrátili tvrdenia týchto svedkýň, ako aj ďalšie dôkazy na preukázanie dôvodnosti svojho návrhu, avšak neurobil tak.

16. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej ako vecne správny potvrdil.

17. Pokiaľ ide o trovy konania, navrhovateľ v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie neskúmal dôvody hodné osobitného zreteľa, pričom trovy vo výške 1.099,08 eur sú preňho likvidačné. Účastníčka konania vo vyjadrení k odvolaniu poukázala na to, že v rámci konania bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a navrhovateľ mal možnosť vziať návrh späť po oboznámení sa s jej právnou argumentáciou a s názorom súdu, pričom navrhovateľ si iracionálnym spôsobom vysvetlil zrejme skutočnosti, ktoré znemožňovali vyhovieť návrhu (nevera, výkon trestu).

18. Ustanovenie § 395 ods. 1, ods. 2 CMP, podľa ktorého sa CMP vzťahuje aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti s tým, že právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti CMP, zostávajú zachované, je potrebné aplikovať aj na trovy konania. V tomto prípade bol síce rozsudok súdu prvej inštancie vyhlásený pred nadobudnutím účinnosti CMP, ale odvolanie bolo podané už za účinnosti CMP, teda odvolanie má také právne účinky, aké mu priznáva CMP. To okrem iného znamená, že odvolací súd je síce viazaný rozsahom odvolania (§ 65 CMP v spojení s § 379 CSP), avšak nie jeho dôvodmi (§ 66 CMP).

19. Na druhej strane považuje odvolací súd za potrebné pripomenúť, že konania o príspevky pre plnoleté osoby (vrátane príspevku na výživu rozvedeného manžela) boli do 30.06.2016 považované nielen za návrhové, ale vo svojej podstate aj za sporové konania. Po vstupe CSP a CMP do účinnosti sú tieto konania upravené v CMP, čoho dôsledkom je okrem iného iné chápanie rozhodovania o trovách konania (stále však ide o konania návrhové). Keďže celé konanie na súde prvej inštancie prebiehalo za účinnosti O.s.p., zásade zachovania právnych účinkov úkonov, vykonaných za účinnosti pôvodných predpisov a zásade ochrany legitímnych očakávaní, zodpovedá aplikácia O.s.p., pokiaľ ide o dôvody na priznanie, nepriznanie, resp. čiastočné priznanie náhrady trov konania na súde prvej inštancie (avšak pre úplnosť odvolací súd nižšie uvádza právne posúdenie aj podľa ustanovení CMP).

20. V danom prípade odvolací súd dospel k záveru, že trovy právneho zastúpenia súd prvej inštancie vypočítal nesprávne v neprospech navrhovateľa (odvolateľa) a že boli (a sú) dané dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 150 ods. 1 O.s.p., § 257 CSP), na ktoré súd prvej inštancie neprihliadal, preto bolo potrebné výrok o trovách zmeniť podľa § 388 CSP k § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

21. Podľa súčasnej úpravy tzv. mimosporového konania vo všeobecnosti žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (§ 52 CMP). Toto všeobecné pravidlo je však korigované okrem iného ustanovením, podľa ktorého súd môže priznať náhradu trov konania, ak je to s ohľadom na okolnosti prípadu spravodlivé (§ 55 CMP). V danom prípade navrhovateľ vlastným konaním (návrhom) vyvolal súdne konanie, ktoré bolo do 30.06.2016 považované za sporové konanie, pričom sám bol v tomto konaní zastúpený advokátkou, ktorú mu prideliло Centrum právnej pomoci. Za takejto situácie by nebolo spravodlivé požadovať od druhej účastníčky konania, aby v konaní vystupovala bez právneho zástupcu, alebo aby - napriek úspechu v konaní - sama znášala trovy svojho právneho zastúpenia. Preto odvolací súd aplikoval ustanovenie § 55 CMP, keď za spravodlivé považoval (aspoň čiastočné) priznanie náhrady trov konania (na súde prvej inštancie aj odvolacieho konania) úspešnej účastníčke konania. Súčasne však odvolací súd dospel k záveru, že sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa na čiastočné nepriznanie náhrady trov konania (§ 150 ods. 1 O.s.p., § 257 CSP) tejto účastníčke. Odvolací súd k tomu uvádza, že aj keď ustanovenie § 257 CSP výslovne nestanovuje možnosť nepriznať náhradu trov konania čiastočne (na rozdiel od § 150 ods. 1 O.s.p. uvádza len nepriznanie, nie čiastočné nepriznanie náhrady trov), v súdnej praxi sa už ustálilo, že toto ustanovenie treba vykladať tak, že ak súd môže náhradu nepriznať úplne, môže ju nepriznať aj čiastočne.

22. Dôvodom hodným osobitného zreteľa je predovšetkým sociálna situácia navrhovateľa, ktorý je invalidný dôchodca (invalidný dôchodok má vo výške 276 eur) a je v stave materiálnej núdze (čo osvedčuje rozhodnutie Centra právnej pomoci o priznaní nároku na poskytovanie právnej pomoci - aj keď ide o tzv. materiálnu núdzu podľa zákona č. 327/2005 Z. z., nie o hmotnú núdzu podľa zákona č. 417/2013 Z. z., už zo samotného označenia „materiálna núdza“ je zrejmé, že materiálnu situáciu, resp. majetkové pomery navrhovateľa možno považovať za „núdzové“, aj keby nespĺňal predpoklady hmotnej núdze podľa zákona č. 417/2013 Z. z.). Ak Centrum právnej pomoci vyhodnotilo jeho návrh na začatie konania tak, že „je možné vylúčiť zrejmú bezúspešnosť sporu“, ťažko by bolo možné od navrhovateľa, ktorý nemá právnické vzdelanie, požadovať, aby on sám vyhodnotil svoje postavenie v konaní inak. Podanie návrhu na súde, ktorým sa domáhal príspevku na výživu od svojej bývalej manželky, možno za tejto situácie považovať za logickú snahu vylepšiť si sociálne postavenie tak, aby nemusel žiadať o sociálne príspevky zo strany štátu alebo iných verejnoprávnych subjektov a vôbec ho nemožno hodnotiť ako šikanózne. Nemožno sa stotožniť s účastníčkou konania v tom, že podľa vývoja konania (vzhľadom na vykonané dokazovanie, po oboznámení sa s jej argumentáciou a s názorom súdu) mal navrhovateľ vziať návrh späť. Výsledok dokazovania hodnotí súd podľa voľnej úvahy, pričom nie je viazaný argumentáciou žiadnej zo strán. Podľa zápisnice z pojednávania zo dňa 10.03.2016 súd prvej inštancie prezentoval svoj predbežný právny názor, avšak z nahrávky predmetného pojednávania vyplýva, že sudca súdu prvej inštancie uviedol len to, že sa bude zaoberať aj tým, či priznanie vyživovacej povinnosti by nebolo v rozpore s dobrými mravmi, keďže takáto námietka bola vznesená, a tiež tým, či navrhovateľ nie je schopný sám sa živiť, a či si počas manželstva plnil vyživovaciu povinnosť k manželke, avšak vyhodnotenie týchto skutočností bude môcť urobiť až po oboznámení sa so všetkými dôkazmi. Teda vývoj konania nemožno hodnotiť tak, že by z neho bolo zrejmé, že návrh bude zamietnutý. Naopak, zo spisu vyplýva, že navrhovateľ (ešte pred predbežným právnym posúdením sudcu) primerane reagoval na vývoj situácie, keď na pojednávaní dňa 10.03.2016 vzal svoj návrh čiastočne späť.

23. Na druhej strane, ako bolo uvedené vyššie, by nebolo spravodlivé úplne nepriznať úspešnej účastníčke konania náhradu trov konania, vzhľadom k tomu, že sa v konaní účinne bránila rovnakými prostriedkami, aké použil navrhovateľ (právne zastúpenie), s čím boli pre ňu spojené náklady. Preto odvolací súd považoval za spravodlivé čiastočne nepriznať účastníčke konania náhradu trov konania, a to vo výške 50 %.

24. Vzhľadom na to, že podľa § 66 CMP nie je odvolací súd viazaný odvolacími dôvodmi a podľa § 58 CMP je potrebné rozhodnúť o nároku aj o výške trov konania v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, odvolací súd prepočítal výšku trov účastníčky konania priznanú súdom prvej inštancie a dospel k záveru, že vyčíslenie trov súdom prvej inštancie sa zakladá na nesprávnom právnom posúdení veci, pokiaľ ide o náhradu za stratu času.

25. Súd prvej inštancie správne uviedol, že trovy právneho zastúpenia účastníčky konania pozostávajú z odmeny za päť úkonov právnej služby, a to príprava a prevzatie veci zo dňa 30.10.2014, písomné vyjadrenie vo veci samej zo dňa 30.10.2014 a účasť na pojednávaniach v dňoch 19.01.2016, 10.03.2016 a 05.05.2016. Správne tiež súd prvej inštancie určil základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 10 ods. 1, ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., a to vo výške 151,05 eur za úkony uskutočnené do 10.03.2016 (do dátumu čiastočného späťvzatia návrhu, čím súčasne zohľadnil zavinenie navrhovateľa na čiastočnom zastavení konania) a vo výške 91,29 eur za úkony uskutočnené od 10.03.2016, pričom vychádzal z tarifnej hodnoty sporu 4.226,67 eur do 10.03.2016, resp. 2.113,34 eur od 10.03.2016, čo zodpovedá súčtu požadovaných príspevkov na výživu vo výške 200 eur, resp. po čiastočnom späťvzatí 100 eur mesačne za obdobie od podania návrhu 04.09.2014 do 08.06.2016, kedy uplynulo päť rokov od právoplatnosti rozsudku o rozvoďte účastníkov konania (návrh síce nebol obmedzený uvedeným dátumom, avšak právny zástupca účastníčky konania vo vyčíslení trov uviedol len toto obdobie, súd preto nemohol priznať viac). Súd prvej inštancie teda správne vypočítal a priznal odmenu advokáta vrátane režijných paušálov v sume 677,55 eur (odmena 3 x 151,05 eur + 2 x 91,29 eur + paušál 2 x 8,04 eur za rok 2015 a 3 x 8,58 eur za rok 2016).

26. Súd prvej inštancie takisto správne priznal právnenmu zástupcovi účastníčky konania nárok na náhradu cestovných výdavkov v súvislosti s jeho účasťou na pojednávaniach, avšak podľa web stránky Štatistického úradu Slovenskej republiky boli priemerné ceny benzínu v týždňoch, v ktorých sa konali pojednávania, iné než uvádzal súd prvej inštancie. K tomu odvolací súd uvádza, že pokiaľ sa na konci výpočtu pripočítava DPH k všetkým nárokom (aj k náhrade cestovných výdavkov), tak ako to urobil súd prvej inštancie, potom v samotnom výpočte náhrady cestovných výdavkov treba rátať s cenami pohonných hmôt bez DPH. V opačnom prípade (ak by sa rátali ceny pohonných hmôt s DPH a potom znovu DPH k všetkým nárokom), došlo by k dvojnásobnému pripočítaniu DPH. Cena benzínu k 19.01.2016 tak predstavuje 0,9533 eur/l bez DPH, k 10.03.2016 je to 0,9375 eur/l bez DPH a k 05.05.2016 je to 1,0158 eur/l bez DPH. To znamená, že pri vzdialenosti miesta pojednávania od sídla advokátskej kancelárie 44 km (tam a späť 88 km) náhrada cestovných výdavkov za cestu na pojednávanie dňa 19.01.2016 predstavuje 21,31 eur (88 km x 6,2 l/100 km x 0,9533 eur/l + základná náhrada 88 km x 0,183 eur/km), za cestu na pojednávanie dňa 10.03.2016 je to 21,22 eur (88 km x 6,2 l/100 km x 0,9375 eur/l + základná náhrada 88 km x 0,183 eur/km) a za cestu na pojednávanie dňa 05.05.2016 je to 21,65 eur (88 km x 6,2 l/100 km x 1,0158 eur/l + základná náhrada 88 km x 0,183 eur/km), spolu náhrada cestovných výdavkov 64,18 eur bez DPH.

27. Odvolací súd sa však nestotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie, že právnenmu zástupcovi účastníčky konania patrí aj náhrada za stratu času podľa § 17 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Zo spisu je zrejmé, že na všetkých troch pojednávaniach zastupoval účastníčku konania advokátsky koncipient, splnomocnený advokátom účastníčky konania.

28. Zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva právo na náhradu za stratu času stráveného prepravou advokátskeho koncipienta zo sídla advokátskej kancelárie do sídla súdu. Nepochybne úkony advokátskeho koncipienta (pokiaľ bol riadne splnomocnený advokátom) sú považované za úkony advokáta (preto patrí advokátovi za takéto úkony odmena v zmysle vyhlášky), to však neznamená, že advokátsky koncipient má vo všetkom rovnaké postavenie ako advokát. Právo na náhradu za stratu času je upravené v § 24 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z., pričom v tomto ustanovení sa výslovne uvádza právo advokáta na náhradu za stratu času. Tie ustanovenia, ktoré sa primerane vzťahujú aj na advokátskeho

koncipienta, vymenúva § 63 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z., kde však ustanovenie § 24 uvedené nie je, teda toto ustanovenie neplatí pre advokátskeho koncipienta. Podobne podľa ustanovení § 15 a § 17 ods. 1 vyhlášky patrí náhrada za stratu času advokátovi, nie advokátskemu koncipientovi.

29. Okrem tohto lingvistického a systematického výkladu je možné argumentovať aj účelom inštitútu náhrady za stratu času advokáta, ktorým je finančná kompenzácia časovej straty, počas ktorej advokát v dôsledku prepravy do sídla súdu nemohol efektívne vykonávať svoju činnosť. Poskytovanie právnych služieb advokáta je pritom považované za podnikanie, ktorého definičným znakom je účel dosahovania zisku. Keď teda advokát počas prepravy nevykonáva odbornú činnosť, nedosahuje zisk, preto je potrebná paušálna kompenzácia príjmu (zisku), ktorý by za uvedený čas mohol dosiahnuť poskytovaním právnych služieb. Pri zohľadnení výšky tejto paušálnej kompenzácie (v roku 2016 to bolo 14,30 eur za každú začatú polhodinu, čo predstavuje 228,80 eur za osemhodinový pracovný deň a vyše 4.500 eur za mesiac) je zrejmé, že nejde o kompenzáciu mzdy advokátskeho koncipienta, ktorú musí advokát koncipientovi zaplatiť za čas strávený prepravou koncipienta do sídla súdu (keďže priemerná mzda advokátskeho koncipienta nedosahuje ani 1.000 eur), ale o kompenzáciu straty času, počas ktorého mohol advokát vykonávať svoju vysoko odbornú činnosť. Náhrada za stratu času (rovnako ako všetky odmeny a náhrady za poskytovanie právnych služieb) je príjmom advokáta, nie advokátskeho koncipienta (náhrada týchto trov prisúdená súdom je potom príjmom účastníka konania). Nemožno predpokladať, že by úmyslom zákonodarcu pri ustanovovaní inštitútu náhrady za stratu času bolo umožniť, aby advokát počas cestovania koncipienta na úkony do sídla súdu získal podstatne väčší prospech než je (skutočná, resp. priemerná) hodnota práce tohto koncipienta. Mzda advokátskeho koncipienta, ktorú mu advokát vypláca aj za čas prepravy koncipienta do sídla súdu, môže byť podľa názoru odvolacieho súdu kompenzovaná ako súčasť skutočných vecných nákladov advokáta.

30. Z uvedených dôvodov odvolací súd nepriznal účastníčke konania náhradu za stratu času advokátskeho koncipienta ako súčasť náhrady trov právneho zastúpenia.

31. Spolu účelne vynaložené a v súlade so zákonom a vyhláškou vyúčtované trovy právneho zastúpenia účastníčky konania predstavujú 741,73 eur (677,55 eur + 64,18 eur) bez DPH. Keďže právny zástupca účastníčky konania preukázal, že je platiteľom DPH, patrí mu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. k uvedenej sume aj DPH vo výške 20 %, t. j. 148,35 eur, teda trovy právneho zastúpenia účastníčky konania vrátane DPH predstavujú 890,08 eur.

32. V zmysle vyššie uvedeného kritéria dôvodov hodných osobitného zreteľa odvolací súd priznal účastníčke konania 50 % uvedených trov, t. j. 445,04 eur.

33. Rovnako odvolací súd pristupoval aj k trovám odvolacieho konania: Aj tu aplikoval ustanovenie § 55 CMP v spojení s § 257 CSP. Bolo by nespravodlivé nepriznať účastníčke konania, ktorá bola vo veci samej plne úspešná, žiadne trovy odvolacieho konania, avšak s ohľadom na vyššie uvedené dôvody hodné osobitného zreteľa (najmä sociálnu situáciu navrhovateľa - odvolateľa) odvolací súd priznal účastníčke konania náhradu 50 % účelne vynaložených trov právneho zastúpenia. Za účelne vynaložené považoval odvolací súd odmenu za dva úkony právnej služby, a to vyjadrenie k odvolaniu z 03.08.2016 a replika na vyjadrenie odvolateľa zo 04.10.2016, pričom odmena za každý úkon právnej služby (pri tarifnej hodnote odvolacieho konania zodpovedajúcej sume 2.113,34 eur, ako bola vypočítaná vyššie) je 91,29 eur, t. j. $2 \times 91,29 \text{ eur} + 2 \times \text{režijný paušál } 8,58 \text{ eur} = 199,74 \text{ eur}$, z toho 50 % (dôvody hodné osobitného zreteľa) je 99,87 eur. Právnemu zástupcovi účastníčky konania patrí aj DPH 20 %, t. j. DPH 19,97 eur, spolu teda odvolací súd priznal účastníčke konania náhradu trov odvolacieho konania vo výške 119,84 eur.

34. Toto rozhodnutie bolo senátom odvolacieho súdu prijaté jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na vykonanie exekúcie u súdneho exekútora podľa zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) alebo návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia u miestne príslušného súdu podľa zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok.